

Vrijdag 8 november 2024

Een extra klap voor de Nederlandse industrie

- *De vaststellingsperiode voor de nationale CO2-heffing is beëindigd; de heffing bedraagt ruim EUR 22/ton¹ CO2 in 2025;*
- *De heffing leidt daarmee nu al tot significant hogere kosten voor de Nederlandse industrie ten opzichte van hun Europese concurrenten, en kan verder oplopen richting 2030;*
- *Dit komt bovenop de prijs van het EU ETS die de Europese industrie betaalt;*
- *Het nationale investeringsklimaat en de concurrentiepositie komen hierdoor nog verder onder druk te staan.*

De nationale CO2-heffing...

De nationale CO2-heffing is een onderdeel van het pakket maatregelen uit het Klimaatakkoord van 2019, net als de SDE++-subsidieregelingen. Dit pakket maatregelen was in balans op het moment van het akkoord. Na die tijd zijn de SDE++ en de nationale heffing gebleven, maar zijn andere belangrijke onderdelen om tot een sluitende business case te komen voor veel investeringen veranderd of afgeschaft. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het afschaffen van de volumecorrectieregeling, de onzekerheid over de indirecte kostencompensatie en de hogere nettarieven dan in het buitenland.

De nationale CO2-heffing geldt voor de Nederlandse industriebedrijven die onder het EU ETS vallen. De elektriciteitssector, die eveneens onder het emissiehandelssysteem valt, is hiervan uitgesloten. Daarnaast geldt de heffing alleen voor aangekochte emissierechten die nodig zijn voor nalevingsverplichtingen en niet voor gratis toegewezen emissierechten. Het aantal emissierechten dat gratis wordt toegewezen aan de industrie neemt over de jaren heen af. Daardoor moeten industriebedrijven in de toekomst over een potentieel groter aantal emissierechten een heffingsbedrag betalen.

Het idee achter dit beleid was om Nederlandse bedrijven aan te sporen om sneller te verduurzamen en daarmee minder uit te stoten. Zo kunnen ETS-kosten en bijgaande heffingskosten vermeden worden. Echter, industriebedrijven kunnen in veel gevallen simpelweg niet sneller verduurzamen door praktische obstakels zoals netcongestie, arbeidstekorten, hoge materiaalkosten en regelgeving. Cruciale definitieve investeringsbeslissingen worden daardoor uitgesteld. Als gevolg hiervan worden deze bedrijven door de nationale heffing extra op kosten gejaagd ten opzichte van hun concurrenten.

Het risico bestaat dat industriële bedrijven besluiten dat Nederland niet langer competitief is in vergelijking met andere landen. Dat kan ervoor zorgen dat de kortste route naar de door Nederland gewenste versnelde verduurzaming niet is om te investeren, maar om de investeringen juist te stoppen, de productie en activiteiten af te schalen en fabrieken te verkopen of te sluiten.

Een nationale CO2-heffing brengt de (netto) Europese CO2-uitstoot geen stap dichterbij de nul. Immers, CO2-reductie wordt in het EU ETS met een Europa-breed emissieplafond gerealiseerd. Het invoeren van een nationale CO2-heffing maakt de uitstoot van Nederlandse bedrijven duurder. De eventuele emissiereductie als gevolg van verduurzaming of het sluiten van fabrieken telt mee voor de nationale emissiereductie. Echter, het Europese emissieplafond van het ETS blijft ongewijzigd. Daardoor zullen de emissierechten die de Nederlandse industrie 'bespaart', ten goede komen aan niet-Nederlandse bedrijven. Het invoeren van een nationale CO2-heffing werkt als het duwen op een waterbed: de (eventuele) emissies die je in Nederland vermindert, zullen elders in Europa worden uitgestoten.

¹ Deze heffingskosten zijn gebaseerd op een nog niet geïndexeerd heffingsstarief.

... gaat vanaf 2025 echt pijn doen

De nationale CO₂-heffing leidt vanaf 2025 voor het eerst tot een serieuze negatieve impact voor de Nederlandse industrie. De ETS-prijs van het decembercontract was tijdens de vaststellingsperiode voor 2025 (in september en oktober 2024) gemiddeld EUR 64,68/ton. Het tarief van de nationale CO₂-heffing voor 2025 bedraagt EUR 86,86/ton. De heffing komt daarmee neer op ruim EUR 22/ton, zo'n 33% bovenop de huidige ETS-prijs. Met andere woorden, als gevolg van bestaand beleid treedt er vanaf 2025 een forse nationale kop op het Europese klimaatbeleid in werking.

ETS-prijs

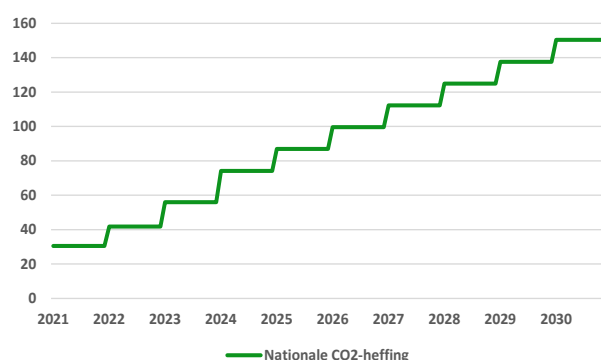
EUR/ton

Bron: LSEG Eikon

Nationale CO₂-heffing

EUR/ton

Bron: NEa

CO₂-heffing kost de Nederlandse industrie zo'n EUR 100 miljoen in 2025

Het is uiteraard nog niet bekend hoeveel emissies Nederlandse ETS-bedrijven in 2025 precies zullen hebben. Om de verwachte impact van de nationale CO₂-heffing op de industrie in te schatten, gaan we uit van de emissiecijfers uit 2023. De uitstoot van Nederlandse ETS-bedrijven was in 2023 in totaal 58,9 megaton (Mt) CO₂-equivalent. Dit omvat de industrie- en elektriciteitssector. Volgens de KEV had de Nederlandse elektriciteitssector in 2023 een uitstoot van 16,9 Mt. De uitstoot van de industrie die onder het EU ETS valt, komt daarmee op (58,9 – 16,9) 42 Mt.

Volgens de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) zijn er in 2023 37,4 miljoen gratis emissierechten uitgekeerd aan 281 Nederlandse ETS-bedrijven. De elektriciteitssector krijgt geen gratis emissierechten. Het overige deel van (42 – 37,4) 4,6 miljoen rechten heeft de Nederlandse industrie in 2023 dus moeten kopen om aan nalegingsverplichtingen te voldoen. Bij de huidige heffing van EUR 22,18 zou dat neerkomen op een totale kostenpost voor de Nederlandse industrie van ruim honderd miljoen euro.

Verdere stijging van de nationale kosten liggen in het verschiet

In de komende jaren kunnen de kosten snel nog hoger worden. Enerzijds neemt het aantal gratis emissierechten af, waardoor bedrijven over meer rechten een (eventuele) heffing moeten betalen. Anderzijds neemt het Nederlandse heffingstarief snel toe. Dat tarief loopt in stappen van EUR 12,69 op tot EUR 150,31 in 2030. Vanzelfsprekend zal het effect minder groot zijn op het moment dat een bedrijf verduurzamingsmaatregelen gerealiseerd heeft en de vraag naar emissierechten afneemt.

De forward curve van de ETS-markt laat zien dat de prijs van een emissierecht in 2030 op dit moment ongeveer EUR 79/ton is. Dat zou neerkomen op een nationale CO₂-heffing van ruim EUR 71/ton. Ofwel, een nationale kostenpost voor het bedrijfsleven van 90% bovenop de ETS-kosten van omliggende landen (zonder nationale heffing). Hoewel de forward curve slechts een weergave is van de huidige prijs voor een ETS-contract in de toekomst, geeft het wel een beeld van hoe de huidige marktverwachtingen ten aanzien van de prijsontwikkeling zijn.

Wanneer Nederland zijn sectordoel voor de industrie haalt, zou de CO₂-emissie in 2030 uitkomen op 29,1 Mt. In hetzelfde jaar wordt nog zo'n 50% van de emissierechten voor de industriector gratis toegewezen. De nationale CO₂-heffing zou dan voor 14,55 miljoen emissierechten gelden. Volgens de huidige ETS-prijs voor 2030 (gebaseerd op de forward curve) en de daarop gebaseerde CO₂-heffing, komt dat neer op een kostenpost voor de industrie van ruim een miljard euro in 2030. De algemene politieke verwachting is echter dat de toenemende schaarste aan emissierechten zal leiden tot hogere ETS-prijzen. In de praktijk blijft het een politiek instrument dat verhandeld wordt op de financiële markten waardoor het prijsverloop onvoorspelbaar is.

Concurrentiepositie en investeringsklimaat

Op dit moment is er al veel discussie over de concurrentiepositie van de Nederlandse (en Europese) industrie. Hogere (energie)kosten en wispelturige regelgeving ten opzichte van de concurrentie in het buitenland zijn hier de oorzaak van. Daarnaast zien we reeds dat veel definitieve investeringsbeslissingen worden uitgesteld als gevolg van toenemende risico's omtrent wet- en regelgeving, naast de 'gebruikelijke' marktrisico's.

Om te zorgen dat de Nederlandse industrie een rol van betekenis blijft spelen bij de nationale verduurzaming en haar positie in het Europese speelveld behoudt, is het zaak om een duidelijke langetermijnstrategie te hebben over waar we met de industrie in Nederland naartoe willen. Nationaal beleid kan de verduurzaming helpen, maar dan vooral op terreinen waar in Europees verband gaten vallen. Bedrijven die naast de verduurzamingsopgave moeten concurreren met bedrijven binnen én buiten Europa, willen we niet onnodig op grotere achterstand zetten.

Het Nederlandse kabinet schreef in zijn regeerprogramma van 13 september jongstleden dat er geen nieuwe (extra) nationale koppen op Europees beleid komen en dat het kijkt naar welke andere bestaande nationale koppen kunnen worden geschrapt (met behoud van doelbereik en met het oog voor consequenties). Dit zou het moment moeten zijn om deze heffing nog eens kritisch onder de loep te nemen.

Voor meer informatie over deze update, of over de andere diensten van Publieke Zaken, Energy Research & Strategy kunt u contact opnemen met:

Hans van Cleef – hans.vancleef@publiekezaken.eu / 0031- 6 30 90 33 76

Bart van der Pas – bart.vanderpas@publiekezaken.eu / 0031 – 6 36 52 95 51

Fabian Steenbergen – fabian.steenbergen@publiekezaken.eu / 0031 - 6 18 55 34 46

Guusje Schreurs – guusje.schreurs@publiekezaken.eu

Floris Maarse – Floris.maarse@publiekezaken.eu

DISCLAIMER

Dit document is samengesteld door Publieke Zaken B.V. ("PZ"), afdeling Energy Research & Strategy ("ERS"). Dit document is uitsluitend bestemd voor degene aan wie het door PZ ERS rechtstreeks is verzonden. Dit document dient uitsluitend ter informatie en vormt geen aanbod van effecten aan het publiek, noch enig advies met betrekking tot de financiële markten, energiemarkten, het doen van beleggingen, kostenbeheer en/of zakelijke activiteiten, noch een uitnodiging tot deze handelingen. Financiële handelingen of transacties kunnen derhalve niet berusten op (de informatie in) dit document. PZ, inclusief ERS, haar bestuurders noch haar werknemers geven enige verklaring of garantie, expliciet of impliciet, omtrent de nauwkeurigheid, volledigheid of juistheid van dit document en de bronnen die hierin worden vermeld en zij aanvaarden geen aansprakelijkheid voor enig verlies of schade, direct of indirect. De opvattingen en meningen in dit document kunnen op elk moment veranderen en PZ (ERS) is niet verplicht de informatie in dit document na de datum ervan bij te werken. De visie van PZ ERS komt tot stand onafhankelijk van de andere bedrijfsactiviteiten van PZ. Dit document mag niet worden verspreid aan personen in de Verenigde Staten of aan "US persons" zoals gedefinieerd in Regulation S van de United States Securities Act van 1933, zoals gewijzigd.

© Copyright Publieke Zaken B.V. 2024. Alle rechten worden voorbehouden. Het is niet toegestaan dit document (geheel of gedeeltelijk) te kopiëren, te verspreiden of door te geven aan derden.